

Richtlijn

Naam:	Richtlijn Mensenhandel en Mensensmokkel
Afzender:	Procureur-Generaal Aruba
Adressant:	Openbaar Ministerie Korps Politie Aruba Koninklijke Marechaussee
Registratienummer:	2373/2018
Datum inwerkingtreding:	20 april 2018

Art. 2:154 Sr mensensmokkel

1. Beschrijving

Mensensmokkel is een term die wordt gebruikt voor het onwettig en georganiseerd smokkelen van mensen over internationale grenzen heen.

Het smokkelen van mensen is wereldwijd de aangewezen handel van een groeiend aantal misdadige netwerken geworden, die door steeds verfijnder te werk te gaan steeds grotere aantallen mensen met steeds hogere winsten kunnen vervoeren.

Vaak zoeken vluchtelingen en asielzoekers die uit ellendige omstandigheden willen ontkomen hun soelaas bij mensensmokkelaars. Daarbij komt het voor dat zij het slachtoffer worden van beroving of oplichting of zelfs wederrechtelijke vrijheidsberoving en afpersing en dat zij de voorgenomen reis moeten maken onder levensgevaarlijke omstandigheden.

Gelet op het ondermijnend karakter, onder andere door de enorme financiële profijttrekking, het feit dat steeds vaker wordt geconstateerd dat de gesmokkelden een mislukte reis met de dood moeten bekopen, bijvoorbeeld door verdrinking en de omstandigheid dat mensensmokkel vaak wordt opgevolgd door uitbuiting, heeft mensensmokkel hoge prioriteit in de opsporing en vervolging.

De richtlijn geeft duidelijke uitgangspunten voor de te eisen straffen, waarmee de werkbaarheid wordt vergroot en de rechtszekerheid gediend.

2. Strafbandbreedtes

Als basisstraf staat steeds een onvoorwaardelijke gevangenisstraf vermeld voor mensensmokkel gevolgd door strafmaat beïnvloedende omstandigheden.

De vordering tot gevangenisstraf zal waar mogelijk vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontneming en/of verbeurdverklaring.

Ten slotte zal waar mogelijk de vordering vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontzetting van rechten als genoemd in artikel 1:64 lid 1 onder a,b, d en e. De mogelijkheid over te gaan tot diverse ontzettingen is in het zesde lid opgenomen. Ook de gebiedsontzetting is mogelijk. Het zou

Richtlijn

immers van belang kunnen zijn om bepaalde personen te verbieden om zich bijvoorbeeld in havens te vertonen.

Lid 1 onder a behulpzaam verschaffen toegang

Smokkel per boot:

uitgangspunt

GS 12 mnd ov

en ontnemen wederrechtelijk verkregen voordeel

Strafverhogende factoren:

• per gesmokkeld persoon	+ 2 mnd
• In vereniging	+ 4 mnd
• In de uitoefening ambt/ beroep (bv kustwacht/kapitein/ bemanningslid)	+ 4 mnd
• In gevaar brengen veiligheid van anderen	+ 6 mnd
• Recidive	+ 50 %
• Onmenselijke of vernederende behandeling	+ 5 mnd
• Zwaar lichamelijk letsel dan wel levensgevaar teweeg brengen	+ 12 mnd
• Dood ten gevolge (maatwerk)	

Strafeisverlagend:

• Medeplichtigheid	- 33%

Lid 1 onder b uit winstbejag behulpzaam verschaffen verblijf

Uit strafrechtelijke onderzoeken is gebleken dat een groot aantal personen in de Cariben bereid zijn appartementen, kamers en soms zelfs alleen een bed te verhuren aan personen die geen verblijfsvergunning hebben. Vaak is sprake van een onhygiënische en/of (brand)gevaarlijke woonsituatie. Echter zullen deze personen daarover niet snel durven te klagen. Alhoewel geen sprake is van mensenhandel, maken de verhuurders wel schaamteloos misbruik van kwetsbare mensen en wordt door hen veel geld verdiend.

De vordering tot gevangenisstraf zal waar mogelijk vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontneming.

Ten slotte zal waar mogelijk de vordering vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontzetting van rechten als genoemd in artikel 1:64 lid 1 onder a,b, d en e (artikel 2:154 lid 6 Sr).

Tegen betaling aan illegalen woonruimte aanbieden

uitgangspunt

GS 6 mnd ov

en ontnemen wederrechtelijk verkregen voordeel

Strafverhogende factoren:

• per persoon	+ 2 mnd
• In vereniging	+ 4 mnd
• Recidive	+ 50 %
• Onmenselijke of vernederende behandeling	+ 5 mnd

Strafeisverlagend:

• Medeplichtigheid	- 33%

Richtlijn

Art. 2:155 Sr werkverschaffing illegalen

Aangezien met tewerkstelling van illegalen voornamelijk uit winstbejag wordt gedaan, rechtvaardigen behaalde deze winsten hoge geldboetes.

Overtreder	Boete per vreemdeling	Eis ter terechtzitting
Natuurlijk persoon, die een huishoudelijke of persoonlijke dienst laat verrichten	AWG 1000	+ 20%
Natuurlijk persoon, die handelt uit ambt, beroep of bedrijf	AWG 1500	+ 20%
Stichting of vereniging met algemeen nut beogende doelstelling, waarbij sprake is van arbeid in de niet-zakelijke sfeer. ¹	AWG 1500	+ 20%
Overige rechtspersonen of daarmee gelijkgestelden	AWG 3000	+ 20%

Strafverhogende factoren:

- Recidive + 50 %
- Onmenselijke of vernederende behandeling + 5 mnd

Art. 2:239 Sr mensenhandel

1. Beschrijving

Mensenhandel maakt een grove inbreuk op de menselijke waardigheid en de lichamelijke en geestelijke integriteit van slachtoffers. Mensenhandel is een moderne vorm van slavernij. Het delict heeft bovendien een ondermijnend karakter, onder andere door de enorme financiële profijttrekking die daarvan het gevolg is. Mensenhandel heeft hoge prioriteit in de opsporing en vervolging.

De richtlijn geeft duidelijke uitgangspunten voor de te eisen straffen, waarmee de werkbaarheid wordt vergroot en de rechtszekerheid gediend.

2. Strafbandbreedtes

Als basisstraf staat steeds een onvoorwaardelijke gevangenisstraf vermeld voor mensenhandel gepleegd ten aanzien van één slachtoffer (uitzonderingen zijn de strafbandbreedtes voor arbeidsuitbuiting en gedwongen bedelarij), exclusief strafmaat beïnvloedende omstandigheden. Deze factoren zijn opgenomen in een aparte tabel. Het is aan de beoordelaar om te bepalen, kijkend naar de omstandigheden van het geval en de persoon van de verdachte, of er bij de strafvordering plaats is voor een voorwaardelijk strafdeel met eventueel bijzondere op te leggen voorwaarden. Afhankelijk van de pleegperiode of het aantal slachtoffers kan het uitgangspunt binnen de bandbreedte schuiven. De (basis)straffen die zijn gesteld op mensenhandel in de zin van seksuele uitbuiting zijn hoger dan voor niet-seksuele uitbuiting vanwege de grove inbreuk van seksuele uitbuiting op de lichamelijke integriteit van slachtoffers.

¹ Onder arbeid in de niet-zakelijke sfeer wordt verstaan arbeid die niet bedrijfsmatig van aard is en niet gericht is op het verwerven van inkomsten.

Richtlijn

De vordering tot gevangenisstraf zal waar mogelijk vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontneming en/of verbeurdverklaring.

Ten slotte zal waar mogelijk de vordering vergezeld dienen te gaan van een vordering tot ontzetting van rechten als genoemd in artikel 1:64 lid 1 onder a,b en d (artikel 2:258 lid 1 Sr).

Seksuele uitbuiting

Seksuele uitbuiting			
Pleegperiode	< 6 maanden	6-12 maanden	> 12 maanden
Eis	18-30 maanden GS	30-42 maanden GS	> 42 maanden GS
NB excl. Strafmaat beïnvloedende omstandigheden ²			

Gedwongen of verplichte arbeid of diensten en slavernij

Voor de betekenis van de termen 'dienstbaarheid' en het daaraan verwante begrip 'slavernij' wordt verwezen naar en aangesloten bij de publicatie 'Materieelrechtelijke aspecten van mensenhandel', Preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland :³

"Slavernij en daarmee te vergelijken praktijken zijn ook begrippen die afkomstig zijn uit internationale regelgeving. Slavernij is de situatie waarbij de uitbuiters 'eigendomsrecht' over een ander uitoefent, d.w.z. macht uitoefent die verbonden is met het recht van eigendom. De uitbuiters behandelt de ander als zijn bezit. Met slavernij te vergelijken praktijken zijn vormen van ontoelaatbare (schuld)binding, zoals lijfeigenschap, gedwongen huwelijk en uitbuiting van kinderen.

Dienstbaarheid is onderworpenheid, een toestand van dominantie over het slachtoffer op werk- en leefgebied en van een (dubbele of meervoudige) afhankelijkheid van het slachtoffer, waarin het wordt gedwongen om arbeid of diensten te verrichten en het (redelijkerwijs) gelooft dat het geen uitvoerbaar alternatief heeft voor het verrichten daarvan. Dienstbaarheid vormt een ernstige inbreuk op de persoonlijke vrijheid en is te beschouwen als een lichtere vorm van slavernij."

Bij de begrippen 'slavernij', 'met slavernij te vergelijken praktijken', 'dienstbaarheid' en 'gedwongen arbeid of diensten' is sprake van een glijdende schaal van absolute onvrijheid naar relatieve onvrijheid. De ruimte voor het slachtoffer om te kiezen voor een reëel alternatief is afwezig (bij slavernij) dan wel,

² In afwijking van bovenstaande bedraagt de bandbreedte voor de strafeis bij overtreding van artikel 2:239 lid 1 sub c Sr bij één meerderjarig slachtoffer zonder strafverzwarende omstandigheden drie tot negen maanden gevangenisstraf.

³ M. Alink & J. Wiarda, 'Materieelrechtelijke aspecten van mensenhandel', in: D. de Prins e.a., Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadvies 2010, De staatsrechtelijke positie van politieke partijen, Materieelrechtelijke aspecten van mensenhandel, Schade aan derden in het aansprakelijkheidsrecht, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2010.

Richtlijn

- in verschillende gradaties -, ingeperkt. Gedwongen of verplichte arbeid of diensten vormen de ondergrens.

Dienstbaarheid			
Pleegperiode	< 6 maanden	6-12 maanden	> 12 maanden
Eis	12-24 maanden GS	24-36 maanden GS	> 36 maanden GS
NB excl. Strafmaat beïnvloedende omstandigheden			

Arbeidsuitbuiting			
Pleegperiode			
Aantal slachtoffers	< 6 maanden	6-12 maanden	> 12 maanden
1 - 10	9 - 18 maanden GS	18 - 24 maanden GS	> 24 maanden GS
10 - 25	12 - 24 maanden GS	24 - 36 maanden GS	> 36 maanden GS
25 - 50	18 - 36 maanden GS	36 - 48 maanden GS	> 48 maanden GS
> 50	> 36 maanden GS	> 48 maanden GS	> 48 maanden GS
NB excl. Strafmaat beïnvloedende omstandigheden			

Criminele uitbuiting

Onder uitbuiting van strafbare activiteiten (ook wel criminele uitbuiting genoemd) moet volgens de richtlijn worden verstaan: "het uitbuiten van individuen door hen strafbare feiten te laten plegen, zoals: zakkenrollen, winkeldiefstal, drugshandel en soortgelijke strafbare feiten waarmee financieel gewin is gemoeid".⁴ Naast de criminele uitbuiting wordt eveneens deelneming aan het gronddelict vervolgd.

Voorbeelden van dergelijke zaken zijn:

- Roemeense straatkrantverkopers (Hof Arnhem-Leeuwarden, 23 december 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:10095);
- Een opa die zijn kleindochter laat stelen (Rb Midden-Nederland, 9 juli 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:2679);
- Een oom die zijn neefjes woninginbraken laat plegen (Rb Den Haag, 26 augustus 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:10605);

⁴ Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad inzake voorkoming en bestrijding van mensenhandel, de bescherming van slachtoffers ervan en ter vervanging van kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad.

Richtlijn

- Vrouwen die werden gedwongen hasj te smokkelen (Hof Den Haag, 6 september 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:3398);
- Een verdachte die jonge kinderen inzet voor het plegen van winkeldiefstallen (Rb Midden-Nederland, 28 juli 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5642).

Criminele Uitbuiting

Pleegperiode	< 6 maanden	6-12 maanden	> 12 maanden
Geen VH-feit*	4 - 8 maanden GS	8 - 18 maanden GS	> 18 maanden GS
VH-feit*	8 - 15 maanden GS	15 - 30 maanden GS	> 30 maanden GS
Feit waarop 12 jaar of meer staat*	> 24 maanden GS	24 - 48 maanden GS	> 48 maanden GS

*strafbaar feit dat verdachte het slachtoffer laat plegen

NB excl. Strafmaat beïnvloedende omstandigheden

3. Strafmaat beïnvloedende factoren

Factoren met betrekking tot de ernst van het feit

Alle uitbuitingsvormen

- Meerdere slachtoffers (voor zover niet in de tabel benoemd). Uitgangspunt:

Aantal slachtoffers	Strafverzwaring
2-3	Tenminste 50%
4-5	Tenminste 75%
> 5	Tenminste 100%

- Wettelijke strafverzwarende omstandigheden bijvoorbeeld indien het feit wordt gepleegd door twee of meer verenigde personen, het slachtoffer de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt dan wel een slachtoffer bij wie misbruik van een kwetsbare positie wordt gemaakt, de feiten zijn voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld of indien het feit zwaar lichamelijk letsel of de dood ten gevolge heeft (2:239 lid 3-5 Sr);
- Het aantal dagen per week en het aantal uren per dag waarop er moest worden gewerkt;
- Werkomstandigheden;
- De hoeveelheid geld die werd afgedragen;
- Beperking bewegingsvrijheid, overnachten op de werkplek.

Seksuele uitbuiting:

- Bijzondere omstandigheden; zonder condoom, gedwongen abortus, onthouden van medische

Richtlijn

hulp bijzondere seksuele diensten (anaal, groep, bestialiteit), het onder dwang werken tijdens de menstruatie, gedwongen tatoeages en/of borstvergrotingen;

- Een ongebruikelijk hoog percentage van de verdiensten afstaan, geen beschikking over eigen verdiensten, verplichting om een minimum bedrag per dag te verdienen.

Criminele uitbuiting:

- Risico dat het slachtoffer loopt bij het plegen van het delict (bijv. strafvervolgung in het buitenland);
- Lichamelijk risico dat een slachtoffer loopt bij specifieke vormen van criminele uitbuiting. Denk aan de persoon die wordt gedwongen om drugs te smokkelen en daartoe bolletjes inneemt.

Factoren met betrekking tot de verdachte(n)

- De rol van verdachte met betrekking tot die uitbuiting (vervulde hij een kernrol of was hij faciliterend);
- De houding van de verdachte (heeft hij inzicht getoond in het kwalijke van zijn gedrag);
- Relevante recidive⁵.

Factoren met betrekking tot het slachtoffer

- Het slachtoffer is minderjarig;
- Afhankelijkheids- of vertrouwensrelatie (waaronder begrepen: hoedanigheid verdachte/vertrouwens-, gezags- of afhankelijkheidsrelatie tussen slachtoffer en verdachte / slachtoffer is aan zorg van verdachte of instelling toevertrouwd);
- Bijzondere kwetsbaarheid slachtoffer (bijvoorbeeld laagbegaafdheid of een DSM 5-indicatie, geen legale verblijfsstatus, opgelopen trauma, schuldenproblematiek, niet kunnen terugkeren naar land van herkomst).

Bovenstaande lijst bevat veelvoorkomende strafmaat beïnvloedende factoren waarmee rekening gehouden kan worden.⁶

De factoren kunnen een strafverhogende of verlagende werking hebben. De weging van elk van de factoren kan van geval tot geval verschillen. Er dient daarom steeds te worden beoordeeld in hoeverre de hierboven omschreven strafmaat beïnvloedende factoren van toepassing zijn, en of een bepaalde factor ook in dit concrete geval strafverhogend of verlagend dient te werken.

Niet aangegeven wordt hoe zwaar elk van de factoren in de regel dient te wegen, omdat dit van geval tot geval zal verschillen. Steeds zal naar de specifieke omstandigheden van de voorliggende zaak gekeken moeten worden om te beoordelen of en in hoeverre de hieronder omschreven delict

⁵ Ten aanzien van de invloed van (ernstige) recidive wordt verwezen naar de Aanwijzing kader voor strafvordering en OM-aftoeningen.

⁶ L. Gereke & J.D. Den Hartog, 'Straftoemeting bij uitbuiting in de prostitutiebranche', *Trema straftoemetingsbulletin* 2014-2, p. 43.

Richtlijn

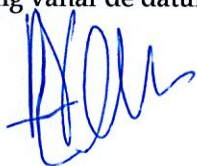
specifieke strafmaat beïnvloedende factoren van toepassing zijn. Om deze reden dient de te vorderen straf altijd nader te worden gemotiveerd.

Afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval kan het uitgangspunt binnen de bandbreedte schuiven. Bij uitzonderlijke omstandigheden kan de strafeis buiten de bandbreedte treden.

OVERGANGSRECHT

Deze richtlijn is geldig vanaf de datum van inwerkingtreding.

mr. A. van Dam
Procureur-Generaal

Oranjestad, 20 april 2018